

XII. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan Valtuustolle antama kertomus vuodelta 1907 on seuraavansisältöinen:

»Lautakunnan jäseninä ovat mainittuna vuonna olleet seuraavat henkilöt: vapaaherra R. von Willebrand puheenjohtaja, arkkitehti M. Schjerfbeck varapuheenjohtaja, arkkitehti H. Neovius ja kaupungininsinööri G. Idström, viimemainittu itseoikeutettuna jäsenenä. Varajäseninä olivat puutarhuri H. Wasastjerna ja filosofianmaisteri R. E. Westerlund,

Lautakunnan jäsenet.

Mitä tulee toimintaan kaupunginistutuksissa kyseessäolevana työvuonna viittaa Puutarhalautakunta myötäliitettyyn kaupunginpuutarhuri Olssonin tekemään kertomukseen. Tästä käy selville että kustannukset kaupungin istutusten korjauksista ja hoidosta, kasvihuoneista ja puutaimistoista vuonna 1907 ovat nousseet Smk:aan 74,739: 30 eli Smk. 4,739: 30 suuremmaksi kuin menoarviossa mainittuun tarkoitukseen osotettu määräraha. Syynä siihen että hoitomäärärahan yli, huolimatta harvinaisen suotuisista ilmoista, jonkun verran mentiin, on ensi sijassa se seikka että työpalkkoja puutarhahoidosta korotettiin tänä vuonna, mistä tässä alempana tarkemmin mainitaan, sekä aiheuttavat sen osaksi kustannukset n. s. Alppiterassin kunnossapidosta, jonka hoidon kaupunki otti huostaansa keväällä 1907, ynnä myös tarpeellisiksi huomattavat raivaustyöt ent. Puutarhayhdistyksen alueella Eläintarhassa. Näitä lisäkustannuksia ei oltu otettu laskuun laadittaessa sanotun vuoden menoarviota.

Kustannukset istutusten hoidosta.

Vuonna 1907 on Puutarhalautakunta käsitellyt seuraavia huomattavia asioita:

Kysymyksen Laivurikadun länsipuolella olevan alueen jakamisesta huvilapalstoiksi käsitteli Puutarhalautakunta loppuun, sekä antoi tammikuun 25 päivänä lausunnon asiasta Rahatoimikamarille.

Huvilakaupunki länsipuolella Laivurinkatua.

Urheilupaik-
kain puute
pääkaupun-
gissa.

Rahatoimikamariin kehoittamana antamaan lausuntonsa Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Valtuustolle jättämästä sopivain urheilukenttäin puutetta pääkaupungissa koskevasta esityksestä on Lautakunta kirjelmässä helmikuun 25 päivänä antanut vaaditun lausunnon.

Kansakoulu-
puutarha
Eläintarhaan.

Samana päivänä jätti Lautakunta Rahatoimikamariin lausunnon kysymyksestä kansakoulupuutarhan perustamisesta Eläintarhaan.

Kapteenin- ja
Tehtaankatu-
jen rajoittaman
avonaisen pai-
kan istutta-
minen.

Kirjelmässä helmikuun 25 päivältä antoi Lautakunta täydentävän lausunnon ehdotetuista istutuksista Tehtaan- ja Kapteeninkatujen rajoittamalla avonaisella paikalla.

Laidunmaat
Savilan tilalla.

Maaliskuun 8 päivänä antoi Puutarhalautakunta lausunnon Rahatoimikamariin ravintoloitsija R. Piehlin anomuksen johdosta saada vuokralle osia Savilan tilasta laidunmaaksi.

Toimenpiteet
Puutarhayh-
distyksen
omaisuuden
ostamisen
johdosta.

Sittenkun Rahatoimikamari kirjelmässä tammikuun 31 päivältä oli kehottanut Lautakuntaa ottamaan harkittavaksi ja jättämään ehdotuksen korjaustöiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka aiheutti Valtuuston päätös Puutarhayhdistyksen alueen lunastamisesta Eläintarhassa, asetettiin tämä kysymys tarkan valmistelun alaiseksi, jonka jälkeen Lautakunta kirjelmässä syyskuun 11 päivältä jätti Rahatoimikamariin lausunnon ja ehdotuksen asiasta.

Venevaja Kai-
saniemeen.

Kirjelmässä maaliskuun 8 päivältä antoi Lautakunta lausunnon tšekäläisen Vapaaehtoisen Palokunnan anomuksesta saada Kaisaniemeen laittaa venevajan.

Kaivopuiston
mukavuus-
laitos.

Samana päivänä jätti Lautakunta lausunnon Rahatoimikamariin Kaivopuiston mukavuuslaitoksen purkamisesta.

Työpalkat puu-
tarhahoi-
dossa.

Puutarhalautakunnalle jätetyssä kirjelmässä olivat kaikki puutarhahoitoon otetut työmiehet, naiset, oppilaat ja ajomiehet, huomauttaen että he saivat pienemmän palkkion kuin muissa kunnallisissa laitoksissa, anoneet että he, katsoen myös kohonneisiin elantokustannuksiin pääkaupungissa, saisivat vähintään 5 pennin korotuksen tunnilta. Koukussa huhtikuun 16 päivänä päätti Puutarhalautakunta, joka piti itsestään selvänä että palkkio kaupungin puutarhatyömiehille asetettiin yhtäpitäväksi Rakennuskonttorin palkkatariffin kanssa sekä sovitettiin palkkasuhteitten mukaan työmarkkinoilla yleensä, olla kuitenkin ryhtymättä välittömään toimenpiteeseen mainitun kirjelmän johdosta, vaan jätti kaupungin puutarhurin toimeksi, ottaen huomioon oikeuden ja kohtuuden vaatimukset sekä katsoen tehdyn työn laatuun, tarpeen

vaatiessa järjestää työpalkkasuhteet puutarhahoidon alalla sen mukaan, mitä olosuhteet saattoivat vaatia.

Tämän nojalla on kaupunginpuutarhuri sittemmin kaupungin puutarhahoidossa ottanut käytäntöön palkkatariffin, jonka mukaan tunti-palkkaa korotettiin:

miehille	28—36 pennistä	30—43 penniin	
naisille	18—19 »	20—23 »	
oppilaille	25—30 »	31—35 »	ja
ajomiehille	korkeimmasta määrästä	70 pen-	
	niä korkeintaan	90 penniin.	

Laskelman mukaan on tämä palkkausjärjestely vaatinut lisäkustannusta vuoden menoarvioon 10 á 12 tuhannen markan määrään.

Kokouksessa huhtikuun 16 päivänä on kaupunginpuutarhuri Ols-son pöytäkirjaan tehnyt seuraavan ilmoituksen.

»Ilmoitus Puutarhalautakunnalle päätetyistä kallionlouhimistöistä Kaivopuistossa.

Ruohokentällä
Kaivuhuoneen
läheisyydessä
olevan kallio-
nukan lou-
himinen.

Koska en ole ammattimies sellaisissa töissä, käännyin kaupungin työnjohtajan, insinööri Tycho Öllerin puoleen tiedustellen parasta ja halvinta tapaa mainitun työn suorittamiseksi. Työn vähäiseen laajuuteen nähden katsoi hän sopivaksi tarjota kallionporaus urakalla tehtäväksi, sen sijaan että otettaisiin erityinen rakennusmestari työnjohtajaksi. Kaksi urakoitsijaa jätti tarjoumuksen, ja vaihteli hinta Smk:an 5: 50 ja 7: — välillä kuutiometriltä. Halvempi tarjous hyväksyttiin ja kallionporaustyöt aloitettiin. Ehtona työn suorittamiseksi anoi urakoitsija että hän sitä mukaa kuin työ jatkui saisi maksun, mikä hänelle myönnettiin. Töitten siten oltua käynnissä kuukauden ajan mitattiin poistettu kalliomäärä, ja huomattiin silloin että urakoitsija oli kantanut täyden maksun työstä, mutta joutunut Smk:an 430: 20 suuruiseen vajaukseen, minkä summan hän oli velvollinen maksamaan viikkopalkkana työmiehille. Kun urakoitsijalla ei kuitenkaan ollut varoja tähän, suoritti allekirjoittanut rettelöitten välttämiseksi kyseessäolevan viikkopalkan. Koska ammattimiesten arvion mukaan oli käynyt selville, että kallion kovuuden takia sitä ei oltu voitu louhia siitä alhaisesta, Smk:an 5: 50 suuruudesta hinnasta kuutiometriltä, mistä ura-

koitsija oli ottanut sen tehdäkseen, odotan että kaupunki korvaisi nyt kyseessäolevan menon. S. Olsson».

Tämän johdosta päätti Puutarhalautakunta, jonka mielestä kyseessäolevan urakan puutteellisesta täyttämisestä aiheutuneet lisäkustannukset eivät saisi jäädä kaupunginpuutarhurille rasitukseksi, että mainittu 430 markan 20 pennin suuruinen menoerä korvattaisiin hänelle kaupungin varoista, sekä että poraustyöt kaupungin kustannuksella saatettaisiin loppuun. Kustannuksiin nähden tästä työstä viitataan muuten kaupunginpuutarhurin oheenliitettyyn kertomukseen.

Kaisaniemen
pukeutumis-
paviljonki.

Kirjelmässä toukokuun 8 päivältä antoi Puutarhalautakunta lausunnon Unitas nimisen voimistelu- ja urheiluyhdistyksen anomuksesta saada Kaisaniemeen laittaa pukeutumispaviljongin.

Menoarvioeh-
dotus.

Kirjelmän ohella syyskuun 11 päivältä on Puutarhalautakunta Rahatoimikamariin lähettänyt menoarvioehdotuksen vuodeksi 1908 siihen kuuluvine asiakirjoineen.

Eläintarhan
palmuhuone.

Koska Eläintarhan n. s. palmuhuoneen oli huomattu olevan niin rappeutuneen että sitä ei voitu pitää lämpimänä, päätti Puutarhalautakunta kirjelmässä Valtuustolle syyskuun 11 päivältä siitä ilmoittaa tästä aiheutuvaan toimenpiteeseen ryhtymistä varten.

Kaatuneitten
suojeluskaarti-
laisten hauta-
patsas.

Kirjelmässä lokakuun 1 päivältä kehotti Valtuusto Puutarhalautakuntaa jättämään piirustukset ja kustannusehdotuksen yksinkertaiseksi hautapatsaaksi Hakaniemen kahakassa kaatuneitten suojeluskaartilaisten haudoille. Tämän johdosta päätti Lautakunta marraskuun 4 päivänä patsaan luonnospiirustusten saamista varten panna toimeen palkintokilpailun, jotavarten Lautakunta laati ohjelman. Kilpapiirustusten jättämisaika meni umpeen vasta alussa vuotta 1908.

Eläintarhan
järjestely.

Rahatoimikamarin kehottamana ottamaan valmistelevan käsittelyn alaiseksi Kamarissa nostetun ehdotuksen Töölönlahden täyttämisestä ja tästä aiheutuneesta muutoksesta suunnitelmassa Eläintarhan järjestelyä varten on Lautakunta kysymyksen valmistelua varten asettanut valiokunnan, joka ei kuitenkaan ennen vuoden loppua ennättänyt suorittaa tehtäväänsä.

Havukasvien
osto.

Kaupunginpuutarhurin esityksestä päätti Lautakunta marraskuun 4 päivänä puutarhuri C. F. Wardilta ostaa 5,000 markan hinnasta erään määrän ent. Puutarhayhdistyksen alueella Eläintarhassa kasvavia havukasveja, jotka olivat tarpeen kaupungin vastaista varapuutarhaa varten».

Kaupunginpuutarhuriin kertomus on seuraava:

Kaupungin
puutarhuriin
kertomus.

»*Kaupungin istutuksien* hoitokustannuksiin nähden on vuosi 1907 hyvien säitten vuoksi merkittävä jotensakin suotuisana vuotena. Runsaitten sateitten vuoksi voitiin ruohokenttään kasteleminen, joka kuivina kesinä välistä oli tapahtunut läpi vuorokauden, kuluneena vuonna miltei kokonaan lakkauttaa, mikä vastaa säästöä, joka voidaan arvioida noin Smk:ksi 6,000:—. Istutusten ylläpitoa varten myönnetyn vuosimäärärahan Smk:an 70,000:— yli käytettiin siitä huolimatta Smk. 4,739:30. Jos mainitusta lisäkustannuksesta vähennetään Smk. 1,000:—, mikä on mennyt n. s. Alppiterassin järjestelytoihin ja hoitoon, jonka kaupunki viime keväänä otti huostaansa, sekä Smk. 1,650:— rikkaruohon poistamisesta ent. Puutarhayhdistyksen alueelta Eläintarhassa, joka siirtyi kaupungin haltuun syyskuun 1 päivänä, jää jäljelle todellinen Smk:an 2,179:30 suuruinen lisäkustannus, mikä summa korotettuihin työpalkkoihin katsoen, miehille 15⁰/₀, naisille 22⁰/₀ sekä ajomiehille aina 29⁰/₀, voidaan pitää verrattain vähäisenä.

Suotuisa sää vaikutti erittäin edullisesti kasvullisuuteen, joka kehittyi nopeasti ja rehevästi. Ruohokenttiä, joita tavallisissa oloissa täytyy leikata kerran viikossa, tarvitsi nyt leikata joka neljäs vuorokausi.

Vuoden kuluessa lisäksi tulleet, ent. Suomen Puutarhayhdistykselle kuuluneet alueet Eläintarhassa olivat kaupungin huostaan otettaessa kovin huonossa kunnossa. Näin oli etenkin ent. Suomen Puutarhayhdistyksen puutarhaviljelyksen paikan laita. Viimemainitussa paikassa, joka kesäkuukausina oli jätetty kokonansa hoitamatta, oli oikeita rikkaruohopesiä, joitten poistaminen oli aivan välttämätöntä rikkaruohon leviämisen estämiseksi sekä itse alueella että lähimailla. Kun mitään määrärahaa mainittua perkaustyötä varten ei ollut vuoden menoarviossa otettu huomioon, vietiin työkustannukset Smk. 1,560:— Eläintarhan hoitolaskuun. Samaan laskuun vietiin sitäpaitsi kustannukset Smk. 1,000:— n. s. Alppiterassin järjestelystä ja hoidosta. Alppiterassin järjestelytyöt alkoivat jo aikaisin keväällä ja istutettiin ja hoidettiin siellä sittemmin kesällä kukkaskasveja niille aiotuille paikoille.

Hoitokustannukset allamainituista istutuksista ynnä kasvihuoneista, puutarhoista y. m. ovat seuraavat:

Aleksanteri II:sen patsas	Smk.	690: 30
Ateneumi	»	295: 05
Kaivopuisto	»	11,323: 11
Eläintarha	»	4,363: 38
Elisabetinpuistikko ... [*]	»	268: 73
Esplanaadipuistot	»	7,215: 87
Tehtaanpuisto	»	569: 58
Fredrikintori	»	230: 75
Suomen Pankin puistikko	»	363: 69
Vanha kirkko	»	2,293: 46
Haudat	»	431: 80
Hakasalmi ja Hesperia	»	1,228: 95
Kaisaniemi	»	4,532: 24
Kirurginen sairaala	»	1,060: 10
Lönnrotin puistikko	»	579: 13
Lapinlahden puistikko	»	346: 80
Marian sairaala	»	757: 98
Ainespiha	»	625: 85
Tähtitornin puisto	»	9,809: 14
Polyteknillinen Opisto	»	525: 50
Ritarihuoneen puistikko	»	454: 94
Erottaja	»	467: 46
Sohvat	»	1,832: 46
Katajanokka	»	1,370: 51
Säätytalon puistikko	»	836: 63
Puutaimistot	»	735: 51
Kasvihuoneet	»	16,174: 33
Sekalaista	»	5,356: 05

Yhteensä Smk. 74,739: 30

Aitauksien hoito vaati hiukan vähemmän kuin mitä tähän oli myönnetty, riippuen siitä ettei laajempia istutuksia vuoden kuluessa tullut liisään. Määräraha Smk. 3,000: — syntyi Smk:an 614: 19 suuruinen säästö.

Varapuutarhan väliaikaista korjausta varten myönnetyn määrärahan Smk:an 5,000: — yli käytettiin Smk. 298: 12, mikä johtui siitä että viimekuluneina 5 vuotena ei oltu tehty mitään korjauksia taimi-

lavoihin niihin kuuluvine ikkunoineen. Koska kasvihuoneet piakkoin muutettaisiin Tehtaanpuistosta Eläintarhaan, rajoitettiin korjaukset vain kaikkein välttämättömpään.

32 sohvan ostoon käytettiin osotetut varat Smk. 1,050: —.

Mullan valmistelu tapahtui osotetulla paikalla Kampilla. Määräraha Smk. 3,000: — näyttäytyi riittämättömäksi ja käytettiin yli määrärahan Smk:an 258: 87 suuruinen summa.

Uutistytöt.

Tasotustyöt *Kaivopuistossa* suoritettiin ja porattiin kallionokka näköalalinjalla Kaivuhuoneesta mereenpäin sekä tasotettiin kävelyteitä n. s. Vanhan vallituksen itäiselle rinteelle. Laittamalla viimemainitut käytävät tuli käytäväjärjestelmä kokonaisuudessaan Kaivopuistossa, lukuunottamatta kahta aiottua käytävää puiston lounaisessa osassa, loppuun suoritetuksi. Sekä kallionokan vaikeasti porattavan laadun vuoksi että sen johdosta että käytävään tasotustöitä täytyi kiirehtää joutuakseen valmiiksi »Lasten päiväksi«, olivat työkustannukset hiukan suuremmat kuin menoarvoissa oli osotettu. Vaikkapa siis ei ollut varoja koko kallionokan poraamiseen, suoritettiin työ kuitenkin kokonansa, sittenkun paikalla toimitetussa katselmuksessa oli havaittu, että rahallisessa suhteessa olisi edullisempaa suorittaa poraustyö loppuun, etenkin kun siihen tarvittiin vain muutamia satoja markkoja. Määräraha oli Smk. 10,000: — ja nousivat kustannukset Smk:aan 10,876: 85.

Tokantorin tasotteluun osotettujen varojen Smk:an 3,000: — yli käytettiin Smk. 740: 50 ja kulutettiin sanottu summa pääasiallisesti vastaisen leikkikentän itäisen ja eteläisen osan täyttämiseen mullalla. Mainittu Smk:an 740: 50 suuruinen lisäkustannus siirrettiin vuoden 1908 määrärahaan.

Haapaniemen istutuksien notkon täyttämiseen käytettiin myönne-tyistä varoista Smk:sta 3,500: — ainoastaan Smk. 1,563: 52, koska kivi-täytettä ei riittävästi voitu hankkia. Jäljellä oleva summa Smk. 12,936: 48 siirrettiin 1908 vuoden määrärahaan.

Tasotustyöt *Eläintarhan urheilukentällä* suoritettiin erittäin suotuisissa oloissa. Kentän toinen puolisko täytettiin koko pituudelleen tarvittavalla kiviaineksella ja suurin osa peitettiin savella. Kentän läntinen osa taas tasotettiin valmiiksi ja voitiin kesällä luovuttaa käy-

tettäväksi. Koska kivitäytettä kenttään oli saatavissa erittäin edullisilla ehdoilla, suoritettiin töitä laajemmin kuin alkuaan oli tarkoitettu, jonka johdosta määrärahan, Smk:an 10,000:— yli käytettiin Smk. 1,066:89, mikä viimeainittu summa siirrettiin vuoden 1908 määrärahaan.

Kelkkamäkiä laitettiin ja kunnossapidettiin 4 kappaletta Kaisaniemessä ja yksi Tähtitorninmäellä Fabianinkadulle viettävällä rinteellä. Mäenlaskuaikaa pidennettiin tehdystä anomuksesta yhdellä tunnilla illalla klo 6—7, jonka johdosta hoitokustannukset mäistä kalliimman vahdinpidon vuoksi olivat Smk. 135:89 suuremmat kuin määräraha Smk. 1,400:—.

Katajanokan sisäänajotien järjestäminen toimitettiin niin laajalti, että kanavan viereinen alaosa tasotettiin ja istutettiin, jota vastoin ylempään kirkkoterasiin päin olevaan rinteeseen kylvettiin kauraa, jotta maa tulisi valmiiksi muokatuksi seuraavaan vuoteen. Määräraha oli Smk. 2,396:— ja nousivat kustannukset Smk:aan 2,459:35.

Tien laittaminen poikki Tehtaanpuiston suoritettiin ja valmistui se jo aikaisin keväällä liikekuntoiseksi. Määräraha oli Smk. 1,560:— ja syntyi Smk:an 63:35 suuruinen säästö.

Kukkaiskasveja istutettiin eri ruohokentille 130,830 kpl.

Lukumäärä työmiehiä, jotka vuoden kuluessa ovat olleet kaupungin istutustöissä, nousi kesäkuukausina korkeintaan 184:ään.»